

Til lovforslag nr. L 113. Tillægsetænkning afgivet af Socialudvalget den 10. december 1998

Tillægsetænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social pension og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag

(Ændrede udbetalingsregler, ligestilling af samlevende med gifte m.v.)

Udvalget har, efter at lovforslaget ved 2. behandling blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet dette i nogle møder og har herunder haft samråd med socialministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Socialministerens talepapir fra samrådet og nogle af udvalgets spørgsmål og socialministerens svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget en skriftlig henvendelse fra Ældre Sagen.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Socialistisk Folkepartis, Dansk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis, Dansk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*.

Et mindretal inden for mindretallet (Enhedslistens medlem af udvalget) ønsker at tilkendegive, at det efter socialministerens besvarelser stadig er uklart, hvordan begrebet samlevende skal fortolkes. Enhedslisten er af den opfattelse, at det vil føre til omfattende dyneløfteri og et væld af sociale sager.

Enhedslisten er desuden overordentlig utryg ved, at opnåelse af berettigelse til pensionstillæg skal bero på, om man har viden, overskud og formåen til at gennemføre en ankesag.

Til belysning af dette er besvarelserne på udvalgets spørgsmål nr. 8, 9, 10 og 11 og socialministerens svar herpå optrykt som bilag til tillægsetænkningen.

Enhedslisten finder det endvidere forkasteligt, at disse lovændringer gennemføres i et tempo, så en kvalificeret behandling ikke har været mulig, og så berørte parter (f.eks. Ældre Sagen og Pensionisternes Samvirke) ikke er blevet hørt gennem den sædvanlige høringsprocedure.

Jørn Pedersen (S) · Inger Bierbaum (S) · Frederik Nørgaard (S) · Karen J. Klint (S)

Michael Gammelgaard (S) · Villy Søvnald (SF) fmd. · Yvonne Herløv Andersen (CD)

Anders Samuelson (RV) · Jette Gottlieb (EL) · Erik Larsen (V) · Else Winther Andersen (V)

Tove Fergo (V) · Rikke Hvilshøj (V) · Jens Heimbürger (KF) · Knud Erik Kirkegaard (KF)

Inge Refshauge (DF) · Tove Videbæk (KRF) nfmd.

Fremskridtspartiet havde ikke medlemmer i udvalget.

Ministerens talepapir fra samrådet og nogle af udvalgets spørgsmål og socialministerens svar herpå

Spørgsmål 8:

Ministeren oplyser i sit svar på spørgsmål 2 til lovforslaget, at personer med samme adresse som udgangspunkt betragtes som samlevende, men at en konkret vurdering kan falde anderledes ud. Ministeren bedes oplyse, hvem bevisbyrden påhviler, når der rejses tvivl om denne vurdering: Skal det offentlige ved hjælp af såkaldt »dyneløfteri« godtgøre, at der faktisk er tale om samliv, eller skal de samboende godtgøre, at der ikke er tale om samliv? Hvis det sidste er tilfældet, bedes ministeren redegøre for, hvordan samboende f.eks. kunne godtgøre dette.

Svar:

Det er en almindelig grundsætning i dansk forvaltningsret, at myndigheden har pligt til under hensyn til sagens karakter og formålet med foranstaltningen at søge en sag oplyst i nødvendigt omfang. Det udelukker imidlertid ikke, at oplysningerne indhentes via borgeren. Hvis en borger i en konkret sag ikke ønsker at medvirke, skal dette respekteres. Myndigheden må i et sådant tilfælde klart gøre borgeren opmærksom på, hvilke konsekvenser dette kan få, nemlig at sagen må afgøres på det grundlag, som foreligger.

Pensionsområdet:

Såvel kommunalbestyrelsen som pensionisten har efter pensionsloven pligt til hhv. at indhente tilstrækkelige oplysninger til belysning af en sag/medvirke til oplysning af en sag.

Pensionistens oplysningspligt indebærer bl.a., at pågældende skal oplyse kommunalbestyrelsen om forandringer i forhold, der kan forventes at medføre ændringer af pensionen, jf. lov om social pension, § 41.

Herudover fremgår af bekendtgørelse om social pension, § 4, at *kommunalbestyrelsen* skal modtage oplysninger fra folkeregistret om ændringer i pensionistens bopælsforhold, herunder oplysninger om flytninger til og fra pensionistens bopæl. Ved ændringer i pensionistens bopælsforhold skal kommunalbestyrelsen vurdere,

om ændringen har betydning for beregning af pensionen.

Når kommunen får oplysninger om ændringer i f.eks. samlivsforhold, har den således pligt til at søge sagen tilstrækkeligt belyst til at kunne foretage en egentlig vurdering af, om ændringen har betydning for beregning af pensionen.

Dette gælder tillige, når kommunalbestyrelsen på andre måder modtager oplysninger om evt. ændringer i samlivsforhold – f.eks. via andre dele af forvaltningen.

Børnetilskud:

Det er ikke tilstrækkeligt til at statuere ægte-skabslignende eller partnerskabslignende forhold, at kommunen alene via folkeregistret bliver bekendt med, at en anden person er tilmeldt børnetilskudsmodtagerens adresse.

Det bemærkes, at der ved lov nr. 1109 af 29. december 1997 blev indsat § 22 a i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Det blev hermed fastsat, at kommunen hvert år i januar måned skal anmode om en bekræftelse af status som enlig forsørger.

Det fremgår af den nævnte lovbestemmelse, at udbetaling af børnetilskud ophører, hvis kommunen ikke har modtaget bekræftelsen inden 2 måneder.

I tilknytning til denne lovændring blev det ved Socialministeriets bekendtgørelse nr. 153 af 26. februar 1998 fastsat, at kommunen i forbindelse med den årlige anmodning skal undersøge via folkeregistret, om der ud over modtageren af børnetilskud er tilmeldt personer over 18 år på modtagerens adresse. Hvis dette er tilfældet, skal kommunen bede modtageren om nærmere oplysninger. Medmindre borgeren afgiver sådanne oplysninger, at kommunen finder, at betingelsen om at være enlig forsørger er opfyldt, lægges det til grund, at modtageren ikke er enlig forsørger.

Det nævnes derudover i bekendtgørelsen, at kommunen, hvis den i øvrigt finder det overvejende sandsynligt, at en ansøger eller modtager af ordinært eller ekstra børnetilskud ikke opfylder betingelsen om at være enlig forsørger, må

anmode pågældende om dokumentation på konkrete områder, der kan ændre kommunens opfattelse.

Socialministeriet har ved orienteringsskrivelse til samtlige kommuner m.fl. af 27. februar 1998 omtalt, at der er mange faktorer, der kan indgå i kommunens vurdering af, om den finder det godtgjort, at betingelsen om at være enlig forsørger er opfyldt.

Nogle af de faktorer, der især må lægges vægt på, er, om der foreligger en skriftlig erklæring om status som enlig forsørger, om der kan indgås ægteskab eller registreret partnerskab, om der er fælles folkeregisteradresse, fælles bolig, fælles økonomi, fælles bankkonto, fælles husholdning og fælles biologiske børn.

Spørgsmål 9:

I ministerens svar på spørgsmål 2 defineres samliv således, at der dels skal foreligge bidrag til fælles husførelse, dels være tale om et samliv, der »kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab«. Ministeren bedes i denne forbindelse oplyse om, hvilke af følgende forhold der efter ministerens definition vil blive definerede som samliv:

- to venner af samme køn, der deler en lejlighed og f.eks. laver mad og gør rent sammen, men ikke har noget seksuelt forhold til hinanden
- to venner af modsat køn, der deler en lejlighed og f.eks. laver mad og gør rent sammen, men ikke har noget seksuelt forhold til hinanden
- mere end to venner af samme eller modsat køn, der deler en lejlighed og f.eks. laver mad og gør rent sammen, men ikke har noget seksuelt forhold til hinanden
- mere end to venner af samme eller modsat køn, der deler en lejlighed og f.eks. laver mad og gør rent sammen, og har lejlighedsvis seksuelle forhold indbyrdes?

Spørgsmål 10:

I forlængelse af ovenstående bedes ministeren redegøre for lovens konsekvenser for f.eks. to par, der deler bolig eller danner kollektiv. Vil der da alene blive defineret samliv med partneren, eller vil samtlige i husstanden være at betragte som samlevende? Vil dette afhænge af graden af fælles husholdning eller fælles økonomi – i så fald hvorledes? Vil f.eks. enlige pensionister, der er medlemmer af et storkollektiv som »Svanholm« med en væsentlig grad af fællesøkonomi,

blive frataget deres pensionstillæg som en konsekvens af lovændringen?

Spørgsmål 11:

Ministeren bedes vurdere, hvilke konsekvenser lovændringen vil have for eksperimenter med alternative boformer – kollektiver og bofællesskaber, f.eks. »olde-koller« af forskellig art.

Svar på spørgsmål 9-11:

Pensionsområdet:

I svaret på spørgsmål 2 er bl.a. nævnt, at det afgørende for kommunens/ankemyndighedens konkrete, individuelle vurdering af, om der er tale om samlivsforhold, er, om samlivsforholdet kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab, og hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse.

Hvis parterne omvendt *generelt* er udelukket fra at indgå ægteskab efter lov om ægteskabsindgåelse og opløsning, eller *generelt* er udelukket fra at lade partnerskab registrere efter lov om registreret partnerskab, er der ikke tale om et forhold, der kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.

Hvis flere personer bor sammen i et bofællesskab, må der – som altid – foretages en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, af hvorvidt der er tale om forhold, der kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.

Til orientering vedlægges kopi af SM P-20-95 fra Den Sociale Ankestyrelse, hvori er nævnt en række eksempler på konkrete sager, hvor Ankestyrelsen har truffet afgørelse om spørgsmålet.

Børnetilskudsområdet:

Afgørelsen om udbetaling af ordinært børnetilskud træffes ud fra en konkret vurdering af, om der består et ægteskabslignende eller partnerskabslignende forhold. Der er i tilknytning til fastsættelsen af lovreglerne, bl.a. ud fra hidtidig praksis, alene angivet visse mere generelle hensyn, der indgår i denne vurdering. Den nærmere afgrænsning sker ud fra de principielle afgørelser, der træffes af ankemyndighederne.

Det udelukker ikke retten til ordinært børnetilskud, at den, der har forældremyndigheden, bor i samme kollektiv som den anden af barnets forældre. Det er dog en betingelse, at den, der har forældremyndigheden, ikke lever i ægteskabs-

lignende forhold med den anden af forældrene eller med en anden person. Et bofællesskab, der alene består af far, mor og barn, betragtes normalt ikke som et kollektiv.

SM – Sociale Meddelelser

Resumé:

Ankestyrelsen har behandlet en række sager til belysning af spørgsmålet om, hvornår en pensionist kan betragtes som *enlig* med deraf følgende ret til udbetaling af det særlige *pensionstillæg*.

Ankestyrelsen lagde til grund, at der er en *formodning* for, at 2 personer, der er tilmeldt folke- registret på *samme adresse*, som vedrører en en- familiesbolig, som udgangspunkt må betragtes som *samlevende* med den virkning, at der *ikke* kan udbetales det særlige pensionstillæg. Til belysning heraf er gengivet sagerne nr. 6-11.

I en række tilfælde kunne formodningen dog *ikke lægges til grund*. Det gælder således sagerne nr. 1-5.

Sag nr. 1

Der var i sagen *ikke andre oplysninger end den fælles folkeregisteradresse*, der kunne sandsynliggøre, at der var tale om et samlivslignende forhold. Ansøger havde haft *ustabile boligforhold* og boede efter egne oplysninger ikke på adressen længere.

Sag nr. 2

Det var i sagen oplyst, at parterne havde *særskilte husholdninger*, normalt spiste hver for sig og havde *adskilt økonomi*, og at der således ikke var tale om fælles husholdning.

Sag nr. 3 og 4

Begge parter havde oplyst, at de *ikke* havde nogen form for *fælles økonomi* og heller ikke *ydede gensidig hjælp til madlavning, rengøring m.m.* Kvinden havde på grund af boligmangel lejet et værelse hos sin tidligere ægtefælle, og hun havde sine *egne møbler opmagasineret*. Ankestyrelsen lagde desuden vægt på, at kvinden havde eget fjernsyn, køleskab, kogeplader m.v.

Sag nr. 5

Ankestyrelsen fandt, at en kvindelig førtidspensionist, som sammen med en mandlig bekendt ejede en *2-families-ejendom*, ikke kunne anses som samlevende, da parterne beboede hver sin *selvstændige bolig*.

*Sagsfremstilling:**Sag nr. 1 – j.nr. 21530-94:*

Sagen drejede sig om en mandlig førtidspensionist, der i februar 1994 flyttede fra X kommune til Y kommune. Han flyttede ind hos en 37-årig mand, som havde en nedlagt landbrugsejendom. Denne havde boet på adressen siden juli 1986. Ansøger lejede et værelse for 800 kr. om måneden. Der var fælles bad og køkken. Der forelå ingen lejekontrakt.

Over for Y kommune oplyste han, at han siden 24. juni 1994 ikke havde opholdt sig på adressen, men at han stadig var tilmeldt adressen.

Det fremgik endvidere af sagen, at ansøgers boligforhold forud for pensionstilkendelsen i perioder havde været ustabile. Han havde boet hos familie og bekendte, haft ophold på forsorgshjem samt en borgerskole.

Nævnet pålagde kommunen at beregne ansøgers pensionstillæg efter reglerne for enlige.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at det ikke var godtgjort, at der forelå et forhold, der bevirkede, at ansøger ikke kunne anses som enlig.

Kommunen klagede og anførte, at en kommune ikke kan bevise, at der er tale om et samliv, hvis en pensionist påstår det modsatte. Kommunen henviste dog til, at det af flyttemeddelelsen fra en tidligere kommune fremgik, at ansøger efter fraflytningen var samlevende. Efter tilflytningen havde ansøger oplyst, at der ikke var tale om samlivsforhold.

Nævnet anførte i efterfølgende brev, at kommunen ikke kunne underbygge sin antagelse med andre forhold end den blotte folkeregister- tilmelding, og at nævnet ikke havde fundet kravene til en rimelig sandsynliggørelse for opfyldt.

Samtidig præciserede nævnet, at det ved afgørelsen ingen rolle havde spillet, hvorvidt et eventuelt samlivsforhold kunne føre til ægteskab eller til registreret partnerskab. Afgørende for sagens udfald havde alene været en vurdering af, om et samlivsforhold kunne anses for sandsynliggjort.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at ansøger havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at der efter de foreliggende oplysninger ikke var grundlag for at antage, at ansøger ikke var enig i lovens forstand.

Ankestyrelsen lagde til grund, at hvor to personer er tilmeldt folkeregisteret på samme adresse, er der som udgangspunkt en formodning for samliv.

Efter oplysningerne i sagen fandt Ankestyrelsen imidlertid ikke, at der var grundlag for at opretholde formodningen om, at ansøger kunne anses for samlevende.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at der ikke var andre oplysninger end den fælles folke-registeradresse, der kunne sandsynliggøre, at der havde været tale om et samlivslignende forhold.

Ankestyrelsen lagde desuden vægt på oplysningerne om, at ansøger tidligere havde haft ustabile boligforhold, og at han efter egne oplysninger ikke boede på adressen mere.

Ankestyrelsen tiltrådte således nævnets afgørelse.

*Sagsfremstilling:**Sag nr. 2 – j.nr. 20714-94:*

Sagen drejede sig om 64-årig enke, der boede hos sin afdøde kusines mand.

Af lejekontrakten mellem parterne fremgik det, at hun lejede et værelse med adgang til køkken og bad/toilet for en årlig leje på 9.600 kr. Under særlige vilkår var det anført, at lejen var inkl. el og vand, idet enken hjalp til med lettere rengøring og madlavning.

Enken anførte, at hun havde lejet et værelse og soveværelse med adgang til køkken og bad. Køkken og bad var fælles. Det gjorde hun rent efter sig, men hun gjorde aldrig rent i mandens stue eller soveværelse. Endvidere anførtes det, at hun og manden spiste hver for sig og handlede ind hver sit sted, men at de en gang imellem inverterede på varm mad.

Nævnet tiltrådte kommunens afgørelse, hvor-efter enken ved beregningen af pension, jf. lov om social pension § 49, stk. 2, betragtedes som samlevende.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at enken boede på samme adresse som manden, og at det af den mellem parterne oprettede lejekontrakt

fremgik, at hun hjalp til med lettere rengøring og madlavning.

Nævnet lagde vægt på, at hun ved arbejde i hjemme bidrog til fælles husførelse.

I klagen var det bl.a. anført, at manden ikke kunne bo alene. Han havde det psykisk meget dårligt. Endvidere anførtes det, at enken ikke turde være alene i et hus, og at alle børnene var blevet enige om, at det var godt for alle parter, at hun lejede sig ind hos manden, da der var rum nok i hans hus.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at ansøger havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at der efter de foreliggende oplysninger ikke var grundlag for at antage, at hun ikke var enig i lovens forstand, jf. lovens § 49, stk. 2.

Ankestyrelsen lagde til grund, at hvor to personer er tilmeldt folkeregisteret på samme adresse, og denne adresse vedrører en ejendom beregnet til én familie, er der en formodning for samliv.

Efter oplysningerne i sagen fandt Ankestyrelsen imidlertid ikke, at der var grundlag for at opretholde formodningen om, at ansøger kunne anses for samlevende.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger havde oplyst, at parterne havde særskilte husholdninger, normalt spiste hver for sig og havde adskilt økonomi, og at der således ikke var tale om fælles husførelse.

Ankestyrelsen ændrede således nævnets afgørelse.

*Sagsfremstilling:**Sag nr. 3 og 4 – j.nr. 20396-94 og 20771-94:*

Sagerne drejede sig om et tidligere ægtepar, hvor kvinden lejede et værelse hos sin tidligere ægtefælle for 800 kr. om måneden. Lejligheden var efter det oplyste på 157 kvm. og bestod af 4 værelser.

Kvinden havde tidligere boet sammen med en anden mand, men var flyttet fra denne. Herefter boede kvinden i en søns ejerlejlighed, men måtte flytte derfra. I forbindelse hermed var hendes møbler blevet opmagasineret.

I en anmodning om særligt forhøjet personfradrag fra november 1993 erklærede manden, at hun havde eget navneskilt på hoveddøren, og at

værelset kostede 800 kr. med varme, lys, eget køleskab, komfur med 2 kogeplader og var delvist møbleret.

I klagen var det bl.a. anført, at parterne kun havde kontakt, når huslejen forfaldt. Der var ingen fælles husførelse eller rengøring.

Nævnet tiltrådte kommunens afgørelse, hvorefter kvinden ved beregningen af pension, jf. lov om social pension § 49, stk. 2, betragtedes som samlevende.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at betingelserne for at være reelt enlig pensionist i pensionslovens forstand efter de i sagen foreliggende oplysninger ikke fandtes opfyldt.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at parterne havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at der efter de foreliggende oplysninger ikke var grundlag for at antage, at parterne ikke var enlige i lovens forstand.

Ankestyrelsen lagde til grund, at hvor to personer er tilmeldt folkeregisteret på samme adresse, og denne adresse vedrører en ejendom beregnet til én familie, er der en formodning om samliv.

Efter oplysningerne i sagen fandt Ankestyrelsen imidlertid ikke, at der var grundlag for at opretholde formodningen om, at parterne kunne anses som samlevende.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at begge havde oplyst, at de ikke havde nogen form for fælles økonomi og heller ikke ydede gensidig hjælp til madlavning, rengøring m.m.

Ankestyrelsen lagde desuden vægt på, at kvinden på grund af boligmangel havde lejet et værelse hos den tidligere ægtefælle, delvist møbleret, for hvilket hun betalte 800 kr. om måneden, og at hun havde sine egne møbler opmagasineret.

Ankestyrelsen lagde ydermere vægt på, at kvinden havde eget fjernsyn, køleskab, kogeplader m.v.

Ankestyrelsen ændrede således nævnets afgørelse.

Sagsfremstilling:

Sag nr. 5 – j.nr. 21851-94:

Ansøger var tilkendt mellemste førtidspension med virkning fra 1. december 1990.

I 1989 lejede hun i fællesskab med en mand en lejlighed. Der var tale om en lejlighed med et køkken og 2 værelser på samlet 148 kvm.

Ansøger kendte oprindeligt manden, fordi hun havde været veninde med hans afdøde søster. Årsagen til, at hun lejede lejligheden sammen med ham, var, at hun tidligere boede i en lejlighed på et sted, hvor der var meget støj.

Før ansøger anskaffede den nuværende bolig, kontaktede begge kommunen og fik den besked, at det var i orden, at man sammen købte et hus.

Parterne købte herefter i fællesskab en ejendom, som indeholdt 2 selvstændige boliger, og overtog ejendommen den 1. januar 1994.

Ansøger oplyste, at man fortsat hver for sig »passede sig selv« i hver sin lejlighed. Man foretog ikke fælles indkøb, man lavede ikke mad sammen, og man spiste hver for sig. Ansøger gjorde rent i sin egen lejlighed, og havearbejde var delt således, at man havde en uge på skift. Der var opsat el- og vandmåler i hver lejlighed. Der var kun en olietank, men man deltes om olieudgiften. Man havde oprettet en fælles »huskonto« i banken, og ansøger satte fra sine respektive konti et beløb på denne konto til dækning af udgifter vedrørende boligen.

Nævnet fandt, at ansøger måtte anses som enlig og dermed havde ret til det særlige pensionsstillæg for enlige.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på det oplyste om, at ansøger og den bekendte boede i en 2-families-ejendom, og hver havde en selvstændig lejlighed. Der var endvidere lagt vægt på, at parterne havde adskilt økonomi og i øvrigt ikke havde fælles husførelse, samt på, at ansøger skriftligt havde erklæret, at hun ikke levede i et samlivsforhold.

Kommunen klagede og henviste til, at det måtte have betydning for vurderingen af, om ansøger var enlig, at parterne beboede og i lige samme ejede ejendommen. Desuden opfattedes ansøger og manden af omverdenen som et par, da manden havde præsenteret ansøger som sin kæreste. Endelig henviste kommunen til, at parterne tidligere havde boet på samme adresse.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at ansøger havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at der efter de foreliggende oplysninger ikke var grundlag for at antage, at

ansøger ikke var enig i lovens forstand, jf. lovens § 49, stk. 2.

Ankestyrelsen lagde til grund, at hvor to personer er tilmeldt folkeregisteret på samme adresse, er der som udgangspunkt en formodning for samliv. En sådan formodning foreligger imidlertid ikke for personer, som bebor hver sin selvstændige bolig.

Ankestyrelsen fandt, at ansøger og den mandlige bekendt beboede selvstændige boliger.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at ansøger sammen med en mandlig bekendt beboede en 2-families-ejendom og havde hver sin selvstændige lejlighed. Der lagdes endvidere vægt på, at parterne havde adskilt økonomi og i øvrigt ikke havde fælles husførelse, samt på, at ansøger skriftligt havde erklæret, at hun ikke levede i et samlivsforhold.

Ankestyrelsen fandt derfor ikke, at kommunen i tilstrækkelig grad havde sandsynliggjort, at der var tale om et samlivsforhold.

Ankestyrelsen tiltrådte derfor nævnets afgørelse.

Sagsfremstilling:

Sag nr. 6 – j.nr. 20493-94:

Sagen vedrørte en enig kvinde, som havde ladet en 91-årig enkemand flytte ind hos sig pr. 1. februar 1994. De beboede en 2-værelses lejlighed.

Kvinden anførte bl.a., at parterne ikke levede i samlivs- eller parforhold, men at hun tilbød vedkommende at flytte ind hos sig for at undgå, at denne skulle komme på plejehjem, hvilket ville have kostet kommunen ca. 100-120.000 kr. om året.

Nævnet tiltrådte kommunens afgørelse, hvorefter hun ikke havde ret til særligt pensionstillæg, jf. lov om social pension § 49, stk. 2.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at der efter de i sagen foreliggende oplysninger og efter gældende lovgivning på området ikke fandtes at være grundlag for at udbetale særligt pensionstillæg til kvinden som reelt enig pensionist.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at ansøger ikke havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at ansøger ikke kunne anses for at være enig i lovens forstand.

Dette er en betingelse for at få det særlige pensionstillæg udbetalt, jf. lov om social pension § 49, stk. 2.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på det oplyste om, at ansøger boede i en 2-værelses lejlighed sammen med en 91-årig enkemand, som ansøger passede for – efter hendes egne oplysninger – at undgå, at vedkommende skulle komme på plejehjem.

Ankestyrelsen fandt herefter, at der var tale om bidrag til den fælles husførelse gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde.

Ankestyrelsen bemærkede, at såfremt bofællesskabet tilstand medførte behov for praktisk bistand i hjemmet eller udgifter, der ikke kunne afholdes af pensionen, måtte spørgsmålet herom rejses over for kommunen.

Ankestyrelsen tiltrådte således nævnets afgørelse.

Sagsfremstilling:

Sag nr. 7 og 8 – j.nr. 20805-94 og 20806-94:

Sagerne drejede sig om en fætter og kusine, der boede sammen i et 144 kvm. stort parcelhus fra den 1. april 1993. Da fætteren havde tiltaget gangbesvær og i det hele havde problemer med at klare hverdagens praktiske gøremål, fandt begge parter, at det var en god løsning at etablere et bofællesskab.

Der var fælles køkken og bad, hvorimod rummene var opdelt mellem parterne med et fællesrum. Deres økonomi var adskilt, idet hver klarede egne forpligtelser. Dog lavede man mad i fællesskab og skiftedes til at betale. Begge parter havde opfattet bofællesskabet som et kollektiv, oprettet af praktiske grunde.

Da økonomien ikke kunne hænge sammen på grund af den lave boligsikring, fraflyttede de begge boligen pr. 1. april 1994. Begge fik nu særligt pensionstillæg til enlige.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at der var tale om et bofællesskab, etableret med det formål at lette de daglige gøremål for fætteren, at man ikke havde økonomisk fællesskab, bortset fra fællesrummet, omkring madlavning, samt at man hver især rådede over egne rum i boligen, ligesom man hver for sig hæftede for huslejen.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at ansøgerne ikke havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at de ikke kunne anses for at være enlige i lovens forstand. Dette er en betingelse for at få særligt pensionstillæg, jf. § 49, stk. 2, i lov om social pension.

Efter bestemmelsen i § 49, stk. 2, anses personer, der ikke lever i et samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og hvor samlivet efter dansk ret kan føre til ægteskab, som enlige.

Ankestyrelsen lagde til grund, at hvor to personer er tilmeldt folkeregisteret på samme adresse, og denne adresse vedrører en bolig beregnet til én familie, er der en formodning for samliv.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at parterne boede sammen i et parcelhus, og at begge stod som lejere med forpligtelse for hver sin halvdel af huslejen.

Ankestyrelsen lagde desuden vægt på, at parterne lavede mad i fællesskab, hvor man skiftedes til at betale.

Ankestyrelsen ændrede således nævnets afgørelse.

Den ændrede afgørelse medførte ikke tilbagebetaling af pensionstillæg udbetalt i overensstemmelse med nævnets afgørelse.

Begrundelsen var, at der var tale om en ændring af nævnets afgørelse til ugunst for ansøgerne, jf. lov om social pension § 50 b, stk. 1, jf. stk. 2, og at betingelserne for at forlange tilbagebetaling efter lovens § 42 og § 43 ikke var opfyldt.

Sagsfremstilling:

Sag nr. 9 – j.nr. 21190-94:

Sagen drejede sig om en kvinde, der søgte førtidspension den 2. august 1993 og fik bevilget forskud på pensionen fra den 1. december 1993. Ifølge oplysninger fra kommunen blev hun anerkendt som enlig, idet hun fik godkendt det forhøjede personfradrag, som efter de dagældende regler tilkom enlige. Der forelå desuden en underskrevet tro- og loveerklæring vedrørende hendes status som enlig.

Den 1. december 1993 flyttede ansøger ind i den nuværende lejlighed, som hun delte med en veninde, og de deltes nu om huslejen. Ifølge

kommunens journalark boede hun også sammen med sin veninde i ansøgerens tidligere lejlighed, hvor veninden var lejer.

Nævnet tiltrådte kommunens afgørelse, hvor efter ansøger ikke kunne anses for enlig i pensionslovens forstand og derfor ikke kunne få det særlige pensionstillæg til enlige, jf. § 49, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, i lov om social pension.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at hun sammen med en veninde havde valgt at etablere sig inden for rammerne af en fælles bolig. Nævnet havde i den forbindelse lagt til grund, at begge parter gennem fællesskabet bidrog til den fælles husførelse gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde.

I klagen var det bl.a. anført, at ansøger ikke var enig i, at begge bidrog til fælles husførelse, idet noget sådant ikke forekom, hverken økonomisk eller arbejdsmæssigt. Hun henviste til, at hun udelukkende delte udgifterne til huslejen med veninden. Hun henviste desuden til, at bortfald af tillægget under henvisning til de nye regler måtte være en misforståelse, idet de faktiske forhold ikke havde ændret sig fra 1993 til 1994.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt ikke, at ansøger havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at hun efter de foreliggende oplysninger ikke kunne anses for enlig i lovens forstand. Dette var en betingelse for at få særligt pensionstillæg, jf. § 49, stk. 2, i lov om social pension.

Efter bestemmelsen i § 49, stk. 2, anses personer, der ikke lever i samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og hvor samlivet kan føre til ægteskab efter dansk ret, som enlige.

Ankestyrelsen lagde til grund, at hvor to personer er tilmeldt folkeregisteret på samme adresse, er der som udgangspunkt en formodning for samliv.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at hun var flyttet fra én bolig til en anden enfamiliesbolig sammen med sin veninde. Ankestyrelsen havde i den forbindelse lagt vægt på, at hun nu havde valgt at deles om huslejen med sin veninde, hvorimod hendes veninde tidligere var lejer hos hende.

Ankestyrelsen tiltrådte derfor nævnets afgørelse.

*Sagsfremstilling:**Sag nr. 10 – j.nr. 21255-94:*

Sagen drejede sig om en mand, der med virkning fra 1. januar 1994 var tilkendt højeste førtidspension. Han havde siden august 1992 været sygemeldt efter en hjerteinfarkt og de dermed forbundne helbredsmæssige følger. Pensionen var fra tilkendelsesdatoen beregnet, som om han var enlig.

Den 1. december 1992 købte han sammen med en kvindelig bekendt en andelsbolig, således at hver af parterne betalte halvdelen af indskuddet.

Ansøger oplyste, at man ikke havde ægteskabeligt samliv, og at man kun havde begrænset fælles husførelse, idet den bekendte havde fast natarbejde. Man delte udgifter vedrørende husleje, varme, el og telefon.

Lejligheden var delt således, at man havde et værelse hver samt en fælles stue. Man lavede ikke mad sammen, fordi kvinden var på arbejde om natten. Man vaskede ikke tøj sammen, da kvinden havde allergi og derfor skulle anvende allergivenlig sæbe. Telefonen stod i ansøgers navn. Den blev kun sjældent anvendt af kvinden, da hun benyttede telefon på sit arbejde. Man foretog for det meste madindkøb hver for sig, men det kunne dog forekomme, at ansøger købte ind for begge. Han fik i så fald betaling for de madvarer, som han havde købt ind for kvinden. Man besøgte fælles venner, som også kom på besøg i huset. Man spiste sjældent sammen, da kvinden skulle af sted på arbejde klokken 20.00.

Nævnet tiltrådte kommunens afgørelse, hvor efter ansøger havde fået afslag på ansøgning om et særligt pensionstillæg, som udbetales til enlige pensionister.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at ansøger havde købt andelsbolig sammen med en bekendt, som han nu også havde delvis fælles husførelse med.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at ansøger ikke havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at ansøger ikke kunne anses for at være enlig i lovens forstand. Dette er en betingelse for at få særligt pensionstillæg, jf. § 49, stk. 2, i lov om social pension.

Efter bestemmelsen i § 49, stk. 2, anses personer, der ikke lever i samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og hvor samlivet kan føre til ægteskab efter dansk ret, som enlige.

Ankestyrelsen lagde til grund, at hvor to personer af hver sit køn er tilmeldt folkeregisteret på samme adresse, er der som udgangspunkt en formodning for samliv.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at ansøger havde oplyst, at han i fællesskab med sin bekendt havde købt og beboede en andelslejlighed på tre værelser, og at man havde delvis fælles husførelse.

Ankestyrelsen tiltrådte således nævnets afgørelse.

*Sagsfremstilling:**Sag nr. 11 – j.nr. 21804-94:*

Sagen vedrørte en mandlig folkepensionist, der efter egne oplysninger boede til leje på et værelse hos en bekendt, og at han betalte 600 kr. i husleje. Da huslejen var forholdsvis lille, var det aftalt, at han skulle sørge for den udvendige vedligeholdelse på ejendommen. Ansøger havde i den forbindelse oplyst, at han hjalp, fordi hans udlejer ikke kunne klare dette arbejde selv, da hun havde astma og dårlig ryg. Parterne havde boet samme sted siden 30. maj 1984. Han ansøgte i maj 1993 om folkepension fra 1. september 1993. Ansøger havde desuden i februar 1993 forespurgt kommunen, om han var berettiget til det forhøjede personfradrag.

Manden havde endvidere oplyst, at han købte hus i midten af 1990, men da huset var i dårlig stand, havde det først været muligt at gøre huset beboeligt i slutningen af 1992. Hans søn beboede nu huset. Han havde desuden oplyst, at han sad i uskiftet bo.

Nævnet tiltrådte kommunens afgørelse, hvor ved ansøger havde fået afslag på det særlige pensionstillæg for enlige.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at ansøger, uanset at denne selv var i besiddelse af fast ejendom, gennem længere tid havde haft bopæl hos en bekendt, som boede i en ejendom med kun én bolig og kun ét køkken.

Nævnet havde tillige lagt vægt på ansøgers oplysninger om, at han og ejendommens ejer i et vist omfang hjalp hinanden.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt ikke, at ansøger havde ret til at få særligt pensionstillæg efter § 49, stk. 1, nr. 3, i lov om social pension.

Begrundelsen var, at der efter de foreliggende oplysninger ikke var grundlag for at antage, at denne var enlig i lovens forstand. Dette er en betingelse for at få særligt pensionstillæg, jf. § 49, stk. 2, i lov om social pension.

Efter bestemmelsen i § 49, stk. 2, anses personer, der ikke lever i samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og hvor samlivet kan føre til ægteskab efter dansk ret, som enlige.

Ankestyrelsen lagde til grund, at hvor to personer af hver sit køn er tilmeldt folkeregisteret på samme adresse, er der som udgangspunkt en formodning for samliv.

Ankestyrelsen lagde desuden vægt på, at ansøger havde boet samme sted siden 1984, og at hans husleje var forholdsvis lav, samt at han tidligere havde stået for den udvendige vedligeholdelse af den ejendom, hvori han havde bolig på nuværende tidspunkt. Dertil kom, at han i 1990 havde anskaffet sig egen bolig, men ikke selv havde ønsket at benytte den.

Ankestyrelsen tiltrådte derfor nævnets afgørelse.

Spørgsmål 12:

Hvad er grunden til, at man - når man angiveligt ønsker at ligestille ægtefæller og samboende pensionister - ikke foreslår den ændring, der stemmer overens med § 48 i pensionsloven, hvorefter en gift pensionist, men ikke en samlevende, i tre måneder efter den ene ægtefælles død oppebærer begges pension?

Svar:

Der henvises til svar på spørgsmål 7, hvorefter der med L 113 sikres en højere grad af ligestilling mellem ægtefæller og samlevende.

Jeg har ikke på nuværende tidspunkt fundet anledning til at gå videre i ligestillingen af samlevende med gifte i pensionsloven.

Hvorvidt der er grundlag for yderligere ligestilling af samlevende og gifte, herunder i forbindelse med udbetaling af efterlevelsespensionen, må bero på nærmere overvejelser om det hensigtsmæssige heri.

Spørgsmål 13:

Ministeren bedes sende udvalget sit talepapir fra samrådet d.d. om samrådsspørgsmål A vedrørende reelt enlige, jf. bilag 12.

Svar:

Samrådsspørgsmålet lød som følger:

»Ministeren bedes uddybe begrebet reelt enlige og bekræfte, at hvis den ene ægtefælle visiteres til plejehjem, skal begge ægtefæller betragtes som reelt enlige.«

*Mit svar hertil var følgende:**Reelt enlige*

I lov om social pension § 49, stk. 2, 2. pkt., er begrebet "reelt enlige" defineret.

I lovforslaget L 113 med bemærkninger er det præciseret, hvad der forstås ved samlivsforhold.

Personer, der ikke lever i et samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og hvor samlivet kan føre til ægteskab efter dansk ret, betragtes som reelt enlige. Det er endvidere en betingelse, at samlivet kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.

En person, der er gift eller registreret - men ikke samlevende med sin ægtefælle eller registrerede partner - kan ikke betragtes som enlig,

når pågældende lever i et ægteskabslignende forhold med en anden person end ægtefællen/den registrerede partner.

Det afgørende er således ikke, om de to samlevende parter formelt ville kunne indgå nyt ægteskab, men om der er tale om et samlivsforhold, der kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab, og hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse.

Hvis de pågældende parter efter dansk ret generelt er udelukket fra at kunne indgå ægteskab efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning eller at lade partnerskab registrere efter lov om registreret partnerskab, er der ikke tale om et forhold, der kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.

Der skal foretages en konkret vurdering i det enkelte tilfælde ud fra de nævnte principper. Kommunalbestyrelsens afgørelse herom kan ankes til det sociale nævn.

Plejehjemsophold

Ifølge lov om social pension § 49, stk. 2, anses gifte - og efter forslaget i L 113 også samlevende - for enlige, hvis samlivet mellem parterne er ophævet.

Den ene ægtefælles ophold i plejehjem el. lign. bevirker typisk, at ægtefællernes samliv anses for ophævet, og at de dermed anses for enlige.

Det er således *praksis*, at begge ægtefæller betragtes som reelt enlige i pensionslovens forstand i de tilfælde, hvor den ene ægtefælle flytter til varigt ophold i plejehjem og den anden fortsat er hjemmeboende.

Det er kun i de situationer, hvor der er tale om et kortvarigt, midlertidigt ophold, eller hvor begge ægtefæller flytter ind i f.eks. samme plejehjem/ samme bolig, at de ikke kan anses for enlige.

Til eksempel kan nævnes SM P-26-97:

Sagen drejede sig om et ægtepar, hvor hustruen i 1993 fik ophold på et plejehjem, og hvor ægtefællen flyttede ind i 1996. Parret var stadig gift, men samlivet kunne ikke betragtes som genoptaget, siden det blev afbrudt ved hustruens indflytning på plejehjem.

Ankestyrelsen fandt, at ansøgeren fortsat opfyldte betingelserne for udbetaling af tillæg som reelt enlig, idet ægtefællerne levede i hver sin adskilte og selvstændige bolig.

Afslutning

Afgørelsen af, om en pensionist kan betragtes som reelt enlig afhænger af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Denne afgørelse skal dog ske under hensyntagen til den praksis, der er på området, og som bl.a. fremgår af SM-meddelelserne fra Den Sociale Ankestyrelse og Socialministeriets Vejledning om social pension.

Med lovforslag L 113 er der ikke tænkt at skulle ske ændring af gældende praksis.

I de tilfælde, hvor den ene ægtefæller flytter til permanent ophold i plejehjem og den anden ægtefælle fortsat er hjemmeboende, vil samlivet mellem ægtefællerne som hidtil også fremover skulle betragtes som ophævet efter pensionsloven § 49, stk. 2.